

**ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ
ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО
РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И
УЧЕНИЦИТЕ
В ОБЩИНА ВАРНА
(2024 – 2025)**

СЪДЪРЖАНИЕ

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

ВЪВЕДЕНИЕ

I. ПРОБЛЕМАТИКА, СВЪРЗАНА С ПОДКРЕПАТА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ВАРНА

1. Стратегическа нормативна рамка.
2. Основни понятия.

II. ИДЕНТИФИКАЦИЯ, АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА РЕСУРСИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ВАРНА

1. Институции
2. Състав и особености на групата на децата и учениците, нуждаещи се от допълнителна подкрепа
3. Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие
4. Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие
5. Обезпеченост на общинската образователна система със специалисти, предоставящи обща и допълнителна подкрепа
6. Осигуряване на подкрепяща материално-техническа база
7. Предизвикателства

III. ВИЗИЯ

IV. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯТА НА СТРАТЕГИЯТА

V. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

1. Стратегическа цел 1
2. Стратегическа цел 2
3. Стратегическа цел 3
4. Стратегическа цел 4

VI. ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ

1. В изпълнение на стратегическа цел 1
2. В изпълнение на стратегическа цел 2
3. В изпълнение на стратегическа цел 3
4. В изпълнение на стратегическа цел 4

VII. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРЕДВИДЕНИТЕ ДЕЙНОСТИ

VIII. ПЛАНИРАНЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

1. Планиране и източници на финансиране
2. Индикатори за реализиране на Стратегията
3. Наблюдение на изпълнението на Стратегията
4. Отчитане на изпълнението на Стратегията

IX. ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

X. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

МОН – Министерство на образованието и науката

РУО – Регионално управление на образованието

ДГ – детска градина

СОП – специални образователни потребности

ЦПЛР-ЦСОП – Център за подкрепа на личностното развитие – Център за специални образователни потребности

ЦПЛР-ЛЦ – Център за подкрепа на личностното развитие – Логопедичен център

РЦПППО – Регионален център за подкрепа на процеса за приобщаващо образование

НПО – Неправителствени организации

ОМД – Образование и младежки дейности

ЗПУО – Закон за предучилищното и училищното образование

НЕИСПУО – Национална електронна информационна система за предучилищното и училищното образование

ЕРС – Единен разходен стандарт

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Варна е за периода 2024-2025 година, наричана по-нататък за краткост Стратегията.

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици. Въпреки промяната, настъпила в образователните практики след приемане на новия ЗПУО през 2016 година и Наредбата за приобщаващото образование, все още има нереализиран образователно-приобщаващ и социализиращ потенциал. Активирайки и включвайки ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и социализацията, се създадоха условия за развитие и пълноценно участие в живота на общността. Осигуряването на ефективен равен достъп до висококачествено приобщаващо образование за всички учащи остава крайно необходимо за постигането на по-сплотени общества.

За приобщаването трябва да се мисли не просто като осигуряване на равни възможности, а гарантиране на напредък към равнопоставеност, чрез насърчаване на всички заинтересовани страни – учители, учащи, ръководители, родители. Крайната цел на приобщаващите образователни системи е всички учащи, на каквато и възраст да са, да имат възможност да получат адекватно, висококачествено образование в общността, в която живеят, редом с приятелите и връстниците си. За да бъде постигната тази цел, прилаганите мерки, трябва да почиват на неотменния ангажимент да се гарантира правото на всеки учащ на приобщаващи и равни образователни възможности, а отговорността за изграждането на ефективни приобщаващи образователни системи трябва да се споделя от всички заети в образованието, управлението и вземането на решения.

I. ПРОБЛЕМАТИКА, СВЪРЗАНА С ПОДКРЕПАТА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ВАРНА

1. Стратегическа нормативна рамка

Настоящата Общинска стратегия за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците в Община Варна 2024-2025 е разработена в изпълнение на чл.197 от ЗПУО (Обн.-ДВ, бр.79 от 13.10.2015 г., в сила от 01.08.2016 г., изм., бр. 108 от 29.12.2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) и чл. 5 от Наредба за приобщаващото образование, в сила от 27.10.2017 г., приета с ПМС № 232 от 20.10.2017 г., Обн. ДВ. бр.86 от 27 Октомври 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.105 от 18 Декември 2018г., изм. ДВ. бр.101 от 27 Декември 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.48 от 26 Май 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.92 от 27 Октомври 2020г., изм. ДВ. бр.91 от 2 Ноември 2021г., изм. ДВ. бр.23 от 19 Март 2024г., изм. ДВ. бр.66 от 6 август 2024г.

В основата на Стратегията са залегнали изготвените анализи на потребностите от подкрепа за личностното развитие на децата и учениците на територията на община Варна. Тя посочва политики и мерки в съответствие с набеязаните цели и приоритети за улесняване на достъпа и подобряване на качеството на предучилищното и училищното образование, заложен в международни и национални нормативни документи:

- Закон за предучилищното и училищното образование;
- Наредба за приобщаващо образование;
- Закон за закрила на детето;
- Рамка за действие „Образование 2030:Към приобщаващо и равноправно качествено образование и учене през целия живот за всички“ ЮНЕСКО(2015г.);
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Механизъм за съвместна работа на институциите за обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- Алгоритъм за взаимодействие между институциите в системата на предучилищното и училищното образование и дирекциите „Социално подпомагане“ по отношение осигуряването на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците;
- Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 - 2030);
- Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030;
- Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;
- Наредба №15/2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти;
- Наредба за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби;
- Наредба № 13 от 21 септември 2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.
- Стратегия за развитие на предучилищното и училищното образование в Община Варна 2021 г. – 2025 г., приета с Решение № 580-5 на Общински съвет - Варна от Протокол №17/15.06.2021 г.

2. Основни понятия

Подкрепата за личностно развитие се предоставя на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование и включва осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите, уменията и участието им в общността на детската градина и училището. Подкрепата за личностно развитие се предоставя в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и на всеки ученик.

Приоритет при политиките, свързани с приобщаващото образование е стремежът към премахване на всички форми на изолация в образованието и осигуряване на подкрепа и удовлетворяване на индивидуалните потребности на всички участници в образователно-възпитателния процес. Съгласно ЗПУО подкрепата за личностно развитие е обща и допълнителна. Общата подкрепа за личностно развитие е насочена към развиване на потенциала на всяко дете или ученик. Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания.

Обща подкрепа за личностно развитие по чл. 178, ал. 1 от ЗПУО	Допълнителна подкрепа за личностно развитие по чл. 187 от ЗПУО
Насочена е към развитието на потенциала на всяко дете и ученик.	Насочена е към деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания, след извършване на оценка на потребностите.
<ol style="list-style-type: none"> 1. екипна работа между учителите и други педагогически специалисти; 2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО; 3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език; 4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове; 5. консултации по учебни предмети; 6. кариерно ориентиране на учениците; 7. занимания по интереси; 8. библиотечно-информационно обслужване; 9. грижа за здравето; 10. осигуряване на общежитие; 11. поощряване с морални и материални награди; 12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; 13. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения; 14. логопедична работа. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. работа с дете и ученик по конкретен случай; 2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения и при физически увреждания; 3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти; 4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания; 5. ресурсно подпомагане за ученици със специални образователни потребности. <p>Съгласно чл. 81 от Наредба за приобщаващо образование, допълнителната подкрепа е:</p> <ul style="list-style-type: none"> – краткосрочна (минимум 1 учебна година, максимум – до края на етап на обучение) – дългосрочна – повече от един етап

	или степен на обучение или за целия период на обучение.
--	---

II. ИДЕНТИФИКАЦИЯ, АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА РЕСУРСИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ВАРНА

1. Институции

Съобразно ЗПУО подкрепата за личностно развитие се предоставя на всички деца и ученици в община Варна в съответствие с индивидуалните им потребности и се осигурява от образователни институции, държавни и местни органи и структури, доставчици на социални услуги и др.

Дейностите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците се реализират от:

- институциите в системата предучилищното и училищното образование на територията на община Варна;
- Община Варна, дирекции: „Образование и младежки дейности“, „Социални дейности“, „Здравеопазване“, „Спорт“, „Превенции“, „Култура и духовно развитие“;
- юридически лица с нестопанска цел, работещи в областта на приобщаващото образование и др.

На територията на община Варна функционират следните образователни институции в системата на предучилищното и училищното образование, които осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците:

- 62 общински и частни детски градини, в т.ч. четири детски градини със специални групи:
  - ДГ № 9 „Ален Мак“ – 6 специални групи за деца с интелектуални затруднения и хронични заболявания.
  - ДГ № 20 „Бриз“ – 7 специални групи за деца със специални образователни потребности.
  - ДГ № 46 „Горска приказка“ – специална група за деца със специални образователни потребности.
  - ДГ № 40 „Детски свят“ - специална група за деца със специални образователни потребности.
- 69 държавни, общински и частни училища от които:
  - 45 общински училища
    - 1 начално, 27 основни, 10 средни, 5 профилирани гимназии, 2 професионални гимназии,
    - 12 държавни училища
      - 9 професионални гимназии, 1 спортно, 1 Национално училище по изкуствата и 1 Специално училище за ученици с нарушено зрение „Проф. д-р Иван Шишманов“
      - 12 частни училища

- 6 центъра за подкрепа за личностно развитие:
  - Център за подкрепа за личностно развитие – Логопедичен център – Варна;
  - Център за подкрепа за личностно развитие – Общински детски комплекс, гр. Варна;
  - Център за подкрепа за личностно развитие – Център за специална образователна подкрепа – Варна.
  - Център за подкрепа за личностно развитие – Център за кариерно ориентиране – Варна.
  - Център за подкрепа за личностно развитие – Народна астрономическа обсерватория и планетариум „Николай Коперник“, гр. Варна;
  - Център за подкрепа за личностно развитие – Средношколско общежитие „Михаил Колони“, гр. Варна.
- 1 специализирано обслужващо звено – Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Варна.
- За осигуряване на равен достъп до образование на всички деца и ученици, както и за превенция на ранното отпадане от образователната система по предложение на министъра на образованието и науката, въз основа на решение на Общински съвет - Варна, към настоящия момент в общината функционира 1 средишно училище. При спазване на изискванията на чл. 53, ал. 3 и ал. 4 от Закона за предучилищното и училищното образование, на учениците са осигурени целодневна организация на учебния ден, обедно хранене и транспорт.
- Към Община Варна функционира Общински център за психологична подкрепа на деца, ученици, родители и педагогически специалисти. Осъществява дейността си чрез мрежа от два консултативни кабинета, професионалната общност на педагогическите съветници и училищни психолози, директори на ДГ, училища, ЦПЛР и партньорство с други дирекции в Община Варна.

На територията на Община Варна функционира пълна гама от образователни институции. Наред с институциите от системата на предучилищното и училищното образование обща и допълнителна подкрепа предоставят и НПО, центрове за обществена подкрепа, структури в местната администрация, родителски сдружения и др. Всички те успешно се справят с прехода към децентрализирано и индивидуализирано обезпечаване на ресурсното подпомагане, регламентират екипната работа чрез създаване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на децата и учениците, прилагат новите модели за осигуряване на качество, чиято цел е учащите, на каквато и възраст да са, да имат възможност да получат адекватно, висококачествено образование в общността, в която живеят, редом с приятелите и връстниците си.

2. Състав и особености на групата на децата и учениците, нуждаещи се от допълнителна подкрепа.

По данни на НЕИСПУО към 01.01.2024 година в общинските образователни институции на територията на община Варна се обучават, възпитават и социализират 42 328 деца и ученици, както следва:

- В детски градини и групи за задължителна предучилищна подготовка - 12 024 деца
- В училища – 30 304 ученици

По данни от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО) през анализирания период допълнителна подкрепа се осъществява по отношение на 3899 деца и ученици, като:

- подкрепа от екип специалисти в образователните институции 3192 деца и ученици;
- подкрепа от специалисти от РЦПППО – 1304 деца и ученици.

По данни от Регионално управление на образованието - Варна на територията на област Варна за учебната 2022/2023 година са идентифицирани:

- 243 деца и ученици в риск;
- 92 деца и ученици с изявени дарби;
- 172 деца и ученици с хронични заболявания;
- 1729 деца и ученици със специални образователни потребности;
- деца с дислексия, дисграфия и дискалкулия.

Приобщаващото и интегрирано образование имат широки социални измерения, затова са необходими не само мерки в образованието, но и единство на всички страни: ресурсни и общообразователни учители, родители, общественост и институции. Равният достъп означава достъп до качествено образование на всички деца. Това не означава еднаква грижа спрямо всички деца, а диференциране на грижата според техните различни потребности. Групата деца и ученици със специални образователни потребности, които се нуждаят от допълнителна подкрепа за личностно развитие е разнообразна по своя състав и особености. Това изисква конкретен подход при планиране на необходимите ресурси и прилагане на институционалните практики към индивидуализирана грижа, както и гъвкави решения на място и в сътрудничество с другите институции.

3. Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие

В Община Варна (към 01.01.2024 г.) учениците в общинските училища са 30 304, а децата в общинските детски градини и групи за задължителна предучилищна подготовка - 12 024.

Общата подкрепа за личностно развитие се получава от момента на постъпване на детето в детската градина или в училището и е насочена към развиване на неговия потенциал.

За децата от 3 години до 3 години и 6 месеца тя започва при постъпването им за първи път в детската градина с извършването на ранно оценяване на развитието чрез скрининг за определяне на риск от възникване на обучителни затруднения. За децата на 5 и 6 години на които не е извършено ранно оценяване, при постъпването им в задължителни подготвителни групи се извършва оценка на риска от обучителни затруднения.

За децата и учениците се осигурява обща подкрепа за личностно развитие и в ЦПЛР. За Община Варна това се случва в 5 центъра, както следва:

- В ЦПЛР-ОДК през учебните 2022/2023 и 2023/2024 години - за 5016 деца и ученици;
- В ЦПЛР-СО „Михаил Колони“ през учебните 2022/2023 и 2023/2024 години - за 428 ученици;
- В ЦПЛР-НАОП „Николай Коперник“ през уч. 2022/2023 и 2023/2024 години в кръжочни занимания са участвали 572 деца и ученици; в летни ваканционни групи са участвали 320 деца и ученици; посещения в Планетариума са направили 8720 деца и ученици от град Варна;
- В ЦПЛР-ЛЦ през учебните 2022/2023 и 2023/2024 години – консултации за 3717 деца и ученици и обучения на 2133 деца и ученици;
- В ЦПЛР-ЦКО през учебните 2022/2023 и 2023/2024 години кариерните консултанти са провели групови обучения на 12398 ученици от гр. Варна и областта и 1883 индивидуални консултации.

На територията на Община Варна функционира и Общинския център за психологична подкрепа към дирекция „Образование и младежки дейности“, в който през учебните 2022/2023 и 2023/2024 години е осъществена обща подкрепа за личностно развитие чрез психологични и кариерни консултации (индивидуални, фамилни, групови, кариерни, кризисни) на 1963 деца, ученици, родители, педагогически специалисти. Темите на консултиране и подкрепа са в областите на:

- Емоционални и поведенчески проблеми /при деца от 3-10г., юноши/;
- Обучителни затруднения /при ученици 1-4 клас/;
- Демотивация за учене /2-6 кл., горен курс/;
- Конфликти дете – родител; Конфликти родители – педагогически специалисти/екип/;
- Възрастови кризи;
- Агресивни прояви в средата на връстниците/тормоз от връстници/;
- Зависимости / общуване в социалните мрежи, компютърни игри/ ;
- Преодоляване на затруднения в общуването с връстници;

- Преодоляване на поведенчески предизвикателства(спазване на правила и граници, демотивация за учене, решаване на конфликти);
- Преодоляване на тревожност, стрес, страхове и други емоционални проблеми;
- Адаптиране към детска градина или училищна система; Подкрепа на родителите при преодоляване на различни възпитателни затруднения;
- Хранителни разстройства в детско-юношеска възраст;
- Работа с родители на деца с обучителни затруднения (насочване към специалисти, преодоляване на съпротивите и адаптиране към различията)
- Кариерно ориентиране, консултиране - умения за живот, образователен и професионален избор; личностно развитие - увереност, ефективност; личностно развитите;

Предоставянето на обща подкрепа става и чрез участие на детските градини и училищата в национални програми и проекти. През учебните 2022/2023 и 2023/2024 година това са:

- НП „Хубаво е в детската градина“;
- НП „Професионално образование и обучение“;
- НП „Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците“;
- НП „Без свободен час“;
- НП „България- образователни маршрути“;
- НП „Заедно в изкуствата и спорта“;
- НП „Ученически олимпиади и състезания“;
- НП „Осигуряване на съвременна, сигурна и достъпна образователна среда“;
- НП „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование“;
- НП „Иновации в действие“;
- НП „Обучение за ИТ кариера“;
- НП „Заедно за всяко дете“;
- Постановление № 46/19.03.2020г. на Министерския съвет за подпомагане на физическото възпитание и спорта в детски градини и училищата;
- Постановление № 328/21.12.2017г. на Министерски съвет за условията и реда за получаване на стипендии от учениците след завършено основно образование (посл. изм. с ПМС № 20/2019г.);
- Постановление №79/2016г. на Министерски съвет за осигуряване за безвъзмездно ползване на познавателни книжки, учебници и учебни помагала (обн. ДВ, бр. 31/2016г., посл. изм. с ПМС № 48/2018г.);
- ОП „Развитие на регионите“ 2021-2027
- Национален план за възстановяване и устойчивост
- Програма Еразъм плюс

- Проект BG05M2OP001-2.011-0001 „Подкрепа за успех“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове;
- Проект BG05M2OP001-3.005 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове;
- Проект „Ученически практики“;
- Проект „Имаш ли образование за утрешния ден“;
- Проект „Подкрепа за успех“;
- Проект „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“.

Община Варна прилага политика на обезпечаване на дейностите за подкрепа за личностно развитие, чрез финансиране на общински образователни и младежки програми, програми за спорт, превенции, здраве и социални дейности, както следва:

➤ **Образователни програми и дейности:**

- **Програма на Община Варна за приобщаващо образование на деца, ученици и студенти от различни етнически групи и в неравностойно социално положение** - Реализирани инициативи за занимания по интереси в ДГ; обучение на училищни медиатори, повишаване интереса на учениците към училищните библиотеки и други общински инициативи обхванати над 1250 деца и ученици; подпомогнати с учебници и учебни помагала 6 ученици; подпомогнати 5 социално слаби зрелостници; подпомогнати с технически средства деца и ученици, диагностицирани с дислексия, дисграфия и дискалколия -15.
- **Общинска програма за мерките за насърчаване на творческите заложби на ученици и студенти с изявени дарби** - Подпомогнати училища и ученици за участие в международни конкурси, олимпиади и състезания; „Панорама на варненските средни училища“, Кандидатстудентска борса-Варна; общински конкурс „Моята България“, „Ораторски форум; Национална младежка конференция по астрономия. Ученически годишни стипендии – за 113 ученици; Еднократни стипендии – за 151 ученици; Осигурена възможност за участие в международни конкурси - за 62 ученици; Над 10 000 участници в общински и национални конкурси и инициативи; Информирани над 2000 ученици и родители за възможностите за обучение след VII клас; Връчени 32 поименни студентски награди.

➤ **Програми и дейности със здравна насоченост:**

- Общинска програма "Аз успявам" - Оздравителна програма за профилактика и рехабилитация на детско-юношеското наднормено тегло и свързаните с него заболявания сред деца и ученици.
Обхванати 46 деца и ученици от варненските детски градини и училища, с наднормено тегло и съпътстващи проблеми.
- Общинска програма "Добър естетичен вид и комфорт чрез профилактика и лечение на гръбначните изкривявания" - Оздравителна програма за профилактика и рехабилитация на децата с гръбначни изкривявания и деформации на гръдния кош. Обхванати 55 ученици от варненските училища, с с гръбначни изкривявания и плоскостъпие.
- Общинска програма „Хипотерапия на деца с увреждания и проблеми в развитието“ - Рехабилитационна програма за деца с увреждания и проблеми в развитието.
От програмата са се възползвали 73 деца.
- Общинска програма „Контрол на миопия и ранно детско зрение“ –Скрининг на очните заболявания при деца под 18 г., за осигуряване на ранно диагностициране на очните заболявания и отклонения в най-ранна детска възраст. Обхванати 450 деца от 7 варненски детски градини.
- Общинска програма „Водна рехабилитация за деца с увреждания и проблеми в развитието“ - Рехабилитационна програма за деца с увреждания и проблеми в развитието, която се провежда в подходяща водна среда, подходяща за деца от 2 до 14-годишна възраст. Обхванати 68 деца с увреждания и проблеми в развитието.
- Общинска програма „Грижа за деца с диабет и редки заболявания“ - Програмата е насочена към медицинските специалисти, педагози и родители и има за цел тяхното обучение и подпомагане при ежедневната им грижа за деца с диабет и редки заболявания в детски ясли, детски градини, училища и социални заведения.
Обхванати 64 деца с диабет, посещаващи детски и социални заведения и училища.
- Общинска програма "Зеленият двор на Варна" - Програма за ранно разпознаване на симптомите на отклонения във физическото, емоционалното и психо-моторното развитие на деца от 0-3 г. възраст, чрез модела на общуване „родители-деца-специалисти“.
Реализирани 772 посещения на социализиращи (адаптиращи) се деца от 0-3 години и 76 психологически консултации на семейства с дете в риск.
- Общинска програма "Профилактика и диагностика в общински социални, детски и образователни заведения, чрез иновативен метод – телемедицина" - Телемедицината е иновативен метод за диагностика и лечение, като включва медицина, телекомуникации, информационни технологии и образование с цел диагностика, лечение, консултации и обучение. Програмата е пилотна и са извършени профилактични прегледи с три апарата на 439 лица (140 деца и 299 възрастни) с намален имунитет, както и диагностика при възникнали остри състояния и болестни изменения.

➤ **Програми и дейности със спортна насоченост:**

- Дейност "Общински ученически игри" – около 2600 ученици всяка година.

Ученическите игри са основна изява в областта на ученическия спорт. Те са част от държавната политика за организиране и провеждане на състезания с оглед развитие на индивидуалните способности и дарования, както и дееспособността на учениците в областта на спорта. Организирането и провеждането на Ученическите игри създава условия за:

- ✓ Практикуване на спорт, сформиране и изява на училищни отбори, чрез доброволно участие в организирани форми на спортно-състезателна дейност.
- ✓ Възможности за определяне на училищни отбори за участие в международни състезания – Световни ученически първенства, организирани от Международната федерация за ученически спорт (ISF).
- ✓ осъществяване на мерките за закрила на деца с изявени дарби в областта на ученическия спорт, съобразно Наредба за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби.

- **Дейност "Ученически купа Варна" около 1500 ученици всяка година**

Над 50 училища от град Варна участват в Ученическа „Купа Варна“. Планираните състезания „Ученическа купа Варна“ са част от изпълнение на стратегията на Община Варна и ММС за развитие и популяризиране на детско-юношеския и масов спорт, които да стимулират двигателната активност сред учениците, чрез предоставяне на възможност за организирана изява на децата.

- **Спортен празник „Бързи и сръчни“ – 800 участници от 1 до 4 клас**

Състезанията имат за цел да популяризират активния и здравословен начин на живот сред учениците. Инициативата е дългосрочна и насочена към развитие на социалните умения на учениците чрез спортни активности, поднесени по забавен за тях начин, като са предвидени много награди за участниците и победителите.

- **Великден с децата на Варна – около 150 ученици**

Организатори на събитието са Община Варна и Варненска и Великопреславска Света Митрополия. Всеки участник получава награда и грамота, подписана лично от Варненския и Великопреславски Митрополит.

➤ **Програми и дейности с превантивен характер:**

- **Програма за превенция на употребата на наркотични вещества сред ученици от V – VII клас**

Партньори на Програмата през учебната 2022-2023 г. са 17 училища. Основната целева група са учениците от V-VII клас. Целите на програмата са да се ограничи разпространението на употребата на психоактивни вещества (ПАВ) сред основната целева група, чрез предоставяне на достатъчна, обективна и достъпна информация, изграждане на мотивация и поведенчески умения за водене на здравословен живот и подкрепа на училищната политика за осигуряване на защитена социална среда. По Програмата са обхванати 54 бр. паралелки V клас с 1328 ученици; 52 бр. паралелки VI клас с 1386 ученици и 48 бр. паралелки VII клас с 1273 ученици. Общо за периода 3 987 ученици и 154 класни ръководители.

- **Превантивни дейности сред ученици VIII – XII клас - Програма за превенция на рисковото поведение сред ученици 8 – 12 клас**

Програмата се изпълнява в 11 училища с разкрити превантивни клубове. Предприети са действия по разкриване на нов училищен превантивен клуб в ПГСАГ „Васил Левски“. Привлечени са 327 доброволци в направленията „Превенция на употребата на психоактивни вещества“, „Превенция на рисков сексуално поведение“, „Превенция на трафика на хора“; „Превенция на правонарушения, извършвани от деца“, „Превенция на опасностите в интернет“. Новорегистрирани са 210 доброволци, чиито базови обучения се осъществяват онлайн, чрез дигиталната платформа „p2prevention“.

Основните дейности по програмата през периода 2022-2023 г. са:

- Базови, надграждащи и специализирани обучения по превантивни направления – 21 обучения с участието на 800 доброволци.
- Практикуми по направления – 8 на брой практикуми, с участието на 171 доброволци от училищните превантивни клубове;
- Сесии, изнесени от доброволци в училищата – 271
- Обучение на тема „Превенция на телефонните измами“ - 60 доброволци;
- Школа за доброволци – обучители на връстници. Проведени 4 школи, с участието на 88 доброволци;
- Креативна работилница за планиране, организиране и провеждане на превантивни кампании в градска среда – 2 , с участието на 44 доброволци;
- **Национална превантивна програма „Предпазване на младите хора от престъпления“** – проведени информационни срещи със служители на отдел „Киберпрестъпност“ при ГДБОП сред 352 ученици от 12 клас, в 4 училища.

- **Информационни кампании:**

- Кампании „Не шофирай, ако си пил“ и „Без дрога на пътя: Последната магистрала“. Обхванати над 5000 абитуриенти от варненските училища.

- Кампания по повод 26 юни – Международен ден срещу злоупотребата с наркотици и нелегалния трафик на наркотични вещества - Включени 63 доброволци, обхванати 1518 ученици.
- Кампания по повод „10 октомври – Световен ден на психичното здраве“
- Кампания за превенция на трафика на хора с цел трудова експлоатация „Закъде пътуваш?, Обхванати над 2300 ученици.
- Кампания по повод „18 октомври – Европейски ден за борба с трафика на хора“. Проведен „Поход за свобода“ с включени 300 ученици.
- Кампания „Пазя себе си, пазя и теб“. Обхванати над 4000 ученици и раздадени над 4400 информационни и превантивни материали (плакати, гравюри, брошури и др.).
- Информационна кампания по повод 1 декември Световен ден за борба със СПИН. Проведени 16 инициативи, с участието на 168 доброволци от училищните превантивни клубове, а броят на обхванатите ученици е 4897.
- Кампания „Открити дни на Местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните“. Обхванати над 9 600 деца, на възраст от 7 до 17 години от 44 варненски училища.
- Кампания „Ваканция здравей! Да играем безопасно!“. Включени 400 ученици от пети клас от 10 варненски училища.
- Кампания „Безопасни улици“. Включени 6350 първокласници от Община Варна.
- Кампания „Безопасен интернет“. За периода 2022-2023 г. инициативите по кампанията са проведени в онлайн пространството и на територията на 11 гимназии. Обхванатите ученици в училищните кампании са над 5560, раздадените превантивно-информационни материали над 10 000.

- **Програма за индикативна превенция на употребата на наркотични вещества сред деца в риск**

Дейностите, свързани с предотвратяване на възникването или ескалирането на негативни здравно-социални последици, свързани с наркотици и алкохол сред деца са целогодишни и се изпълняват в Превантивно-информационен център по наркотичните вещества „Младост“.

Основна целева група са деца и ученици(11-18 год.) с повишен индивидуален риск от възникване на проблеми, свързани с наркотични вещества или алкохол. В основната целева група са обхванати 57 деца и младежи.

4. Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие

Допълнителна подкрепа се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности, деца и ученици в риск, деца и ученици с изяви дарби и на деца и ученици с хронични заболявания.

За извършване на оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа за всеки отделен случай със заповед на директора на образователната институция се формира екип, който задължително включва психолог или педагогически съветник, както и други заинтересовани лица – други педагогически специалисти (в т. ч. логопеди, рехабилитатори на слуха и говора и др.), родителите, представители на органите за закрила на детето, социални работници, помощници на учителя и други специалисти. Съобразно установените потребности и възможностите на образователните институции мерки за допълнителна подкрепа се предоставят от специалисти назначени в самите детски градини и училища или от специалисти на РЦПППО.

За периода на учебните 2022/2023 и 2023/2024 години в училищата и детските градини на територията на община Варна ресурсно подпомагане са получили над 4400 деца и ученици, както следва.

- ресурсно подпомагане осигурено от училищата и детските градини – над 3100 деца и ученици;
- ресурсно подпомагане осигурено от РЦПППО – над 1300
- В ДГ №9 „Ален мак“, ДГ № 20 „Бриз“ и ДГ №46 „Горска приказка“ и ДГ № 40 „Детски свят“ допълнителна подкрепа се осигурява в 15 групи за 301 деца със СОП в специални групи.
- допълнителна подкрепа в ЦПЛР-ЦСОП се осигурява в 29 групи за 163 деца и ученици със СОП, записани в училища и детски градини;

В изпълнение на дейностите по Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст (Механизмът) в община Варна, институциите водят активна политика в рамките на своите правомощия за предотвратяване на напускането на училище и връщането в образователната система на децата и учениците. В резултат от съвместната работа между заинтересованите страни, реинтегрираните ученици в риск от отпадане, от 1057 деца са редуцирани до 164, в това число новооткрити и записани са само 18.

На територията на община Варна се предоставя допълнителна подкрепа и от доставчици на социални услуги чрез общински програми със социална насоченост. Социалната политика на Община Варна е разработена в съответствие с действащото национално законодателство в сферата на социалните услуги, здравеопазването, заетостта, интеграцията на хората с увреждания, защита от дискриминация. Реализирането на социалните политики на общинско ниво е в съответствие с принципите, утвърдени в международни нормативни актове, в сферата на социалното развитие.

За повишаване качеството на предоставените социални услуги, Община Варна полага усилия за развитие на интегриран подход в планирането и предоставянето на социалните услуги: междусекторното взаимодействие на социални, здравни и образователни услуги, жилищна политика.

Община Варна развива устойчива социална политика, разработена в съответствие с новото национално законодателство в сферата на социалните дейности – Закон за социалните услуги, Правилник за прилагане Закона за социалните услуги, Наредба за качеството на социалните услуги, както и с нормативната уредба в сферата на здравеопазването, заетостта, интеграцията на хората с увреждания, защита от дискриминация.

Реализирането на социалната политика на общинско ниво се осъществява с ежегодното приемане на Социална програма от Общински съвет – Варна, в която са заложили необходимите дейности и услуги за осигуряване на пълна мрежа от социални услуги за подкрепа на гражданите. Основна цел на Социалната програма на Община Варна е интегриран подход в планирането и предоставянето на социалните услуги, както и повишаване качеството на предоставяните социални услуги.

На територията на община Варна се предоставят социални услуги за деца в 25 центъра – държавно делегирани дейности и местни дейности, с общо 906 места. В центровете се предоставят комплекси от социални услуги, съгласно чл. 15 на Закона за социалните услуги: „Информирание и консултиране“, „Застъпничество и посредничество“, „Общностна работа“, „Терапия и рехабилитация“, „Обучение за придобиване на умения“, „Подкрепа за придобиване на трудови умения“, „Дневна грижа“, „Резидентна грижа“, „Осигуряване на подслон“, „Асистентска подкрепа“.

Центровете, в които се предоставят социални услуги за деца са разположени на територията на целия град. Разпределението им по видове е както следва:

Комплекс от социални услуги	Брой центрове	Брой места	Финансиране ДДД/МД
Центрове за социална рехабилитация и интеграция за деца с предоставяне на следните социални услуги: „Информирание и консултиране“, „Застъпничество и посредничество“, „Общностна работа“, „Терапия и рехабилитация“, „Обучение за придобиване на умения“, „Подкрепа за придобиване на трудови умения“	8	315	ДДД и МД
Центрове за обществена подкрепа с предоставяне на	4	270	ДДД

следните социални услуги: „Информирание и консултиране“, „Застъпничество и посредничество“, „Общностна работа“, „Терапия и рехабилитация“, „Обучение за придобиване на умения“, „Подкрепа за придобиване на трудови умения“			
Дневни центрове за деца и младежи с предоставяне на следните социални услуги: „Информирание и консултиране“, „Застъпничество и посредничество“, „Общностна работа“, „Терапия и рехабилитация“, „Обучение за придобиване на умения“, „Подкрепа за придобиване на трудови умения“, „Дневна грижа“	1	40	ДДД
Център „Ранна интервенция за предотвратяване изоставянето на деца с увреждания“ с предоставяне на следните социални услуги: „Информирание и консултиране“, „Застъпничество и посредничество“, „Общностна работа“, „Терапия и рехабилитация“, „Обучение за придобиване на умения“	1	40	МД
Социален асистент за деца с предоставяне на следните социални услуги: „Информирание и консултиране“, „Застъпничество и посредничество“, „Общностна работа“, „Терапия и рехабилитация“, „Обучение за придобиване на умения“, „Дневна грижа“, „Асистентска подкрепа“	1	120	МД
Центрове за настаняване от семеен тип за деца и младежи с предоставяне на следните социални услуги: „Информирание и консултиране“, „Застъпничество и посредничество“, „Общностна работа“, „Терапия и рехабилитация“, „Обучение за придобиване на умения“, „Резидентна грижа“	9	116	ДДД
Кризисен център за деца с предоставяне на следните социални услуги: „Информирание и консултиране“, „Застъпничество и посредничество“, „Общностна работа“, „Терапия и рехабилитация“, „Обучение за придобиване на умения“, „Подкрепа за придобиване на	1	20	ДДД

В сферата на социалните дейности Община Варна работи по два проекта:

- Проект №BG05SFPR002-2.003-0027 „Общностен център за деца и семейства – Варна“, процедура чрез подбор на проектни предложения с един краен срок за кандидатстване BG05SFPR002-2.003 „Бъдеще за децата“, Приоритет 2 „Социално включване и равни възможности“, Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г. с обща стойност на проекта в размер на 391 165,99 лева, 100% безвъзмездна финансова помощ. Срок на изпълнение: 01.10.2023 г. до 30.09.2024 г. Предстои кандидатстване за делегирана от държавата дейност.
- Проект „Повишаване на капацитета на служителите на Агенцията за социално подпомагане във връзка с модернизирани системи за социална закрила“ - КОМПОНЕНТ 1, ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027, финансиран по схема за директно предоставяне за безвъзмездна финансова помощ BG05SFPR002-2.006 с Конкретен бенефициент – Агенция за социално подпомагане и Партньор – Община Варна, срок: 01.01.2024 г. – 31.12.2024 г.

Благодарение на ползотворното сътрудничество между администрацията и институциите, които имат отношение към грижата за децата и към създаването на условия за тяхното пълноценно развитие и за цялостната дейност в социалната сфера, община Варна получи следните награди:

- 2022 г. от Институт по публична администрация, конкурс за добри практики:
  - ✓ Категория „Социална отговорност“:
    - Първо място за практика „Дигитална обучителна платформа за подготовка на млади хора-обучители на връстници по превенция на рисковото поведение сред деца и млади хора“;
- 2023 г. от Институт по публична администрация, конкурс за добри практики:
  - ✓ Категория „Социална отговорност“:
    - практиката „Прием на деца, отложени от задължително обучение в първи клас, в подготвителни групи за предучилищна подготовка в общинските училища“.

Обезпеченост на общинската образователна система със специалисти, предоставящи обща и допълнителна подкрепа

За реализиране на общата и допълнителната подкрепа в детските градини, училищата и ЦПЛР работят различни педагогически специалисти: учители, психолози, педагогически съветници, логопеди, социални работници, ресурсни учители. За реализиране на някои направления от общата подкрепа се включват и други

длъжностни лица, които не заемат педагогическа длъжност. Финансирането се осигурява от ЕРС за ресурсно подпомагане.

Броят на назначените педагогически специалисти, осигуряващи обща и допълнителна подкрепа в училища и детски градини - педагогически съветници, психолози, ресурсни учители и логопеди е нараснал през 2022/2023 и 2023/2024 година. За предоставяне на ресурсно подпомагане в училища и детски градини, Логопедичен център, Център за специална образователна подкрепа, СУУНЗ „Проф. д-р „Ив. Шицманов“ и от РЦПППО за отчетния период работят 554 специалисти. За сравнение с миналия отчетен период се наблюдава сериозно увеличение / за сравнени за предния отчетен период-256/, което говори за повишено внимание към тази група деца и ученици и към качеството на предлаганата услуга.

- Психолози – 81
- Ресурсни учители– 122
- Логопеди –94
- Социални работници – 1
- Педагогически съветници – 42
- Помощник на учителя – 31
- Учител на деца с нарушено зрение – 46
- Образователни медиатори – 6
- Рехабилитатор – 3
- Рехабилитатор на слуха и говора - 2
- Педагог -3
- Учители на деца с умствена изостаналост - 27
- Образователен медиатор – 6
- Ерготерапевт -3
- Психотерапевти – 3
- Обучени специалисти, извършващи ранно оценяване/скрининг – 83
- Сензорен терапевт - 1

Анализът на компетентностите на педагогическите кадри за работа с деца със СОП, в риск, с изявени дарби и с хронични заболявания показва, че въпреки предоставените разнообразни възможности на национално, общинско и институционално ниво за обучение и квалификация, все още се наблюдават дефицити в квалификацията им при решаване на сложни казуси. Промените в Наредба № 15/22.07.2019 г. за статута и професионално развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти разширяват възможностите за въвеждаща и поддържаща квалификация и през следващите години за развиване на професионалните компетентности на всички

педагогически специалисти за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

5. Осигуряване на подкрепяща материално-техническа база

Съгласно нормативната уредба институциите в системата на предучилищното и училищното образование предоставят условия за равен достъп до образование за децата и учениците чрез осигуряване на достъпна архитектурна и физическа среда, достъпност на информацията и комуникацията, достъп до учебните програми и учебното съдържание, разумни улеснения, технически средства, специализирано оборудване и специализирана подкрепяща среда, дидактически материали и методики. В Община Варна се работи усилено по модернизиране на материално-техническата база. В по-голяма част от общинските образователни институции е осигурена подкрепяща среда по следните направления:

- достъпна архитектурна среда;
- специализирана подкрепяща среда в това число кабинети (ресурсен и/или логопедичен);
- достъпност до видове средства за информация и комуникация (компютри, интернет и др.);
- достъпност до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение;
- достъпност до познавателни книжки, учебници и учебни комплекти;
- специализирано оборудване;
- методики;
- дидактични материали.

Подобрена е подкрепящата образователна среда, с цел адаптирането ѝ към нуждите на деца и ученици със специални образователни потребности както следва:

- изградени външни рампи/подстъпи;
- действащи асансьори;
- пригодени тоалетни клетки;

6. Предизвикателства

Основно предизвикателство при реализиране на процесите на осигуряване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от община Варна е утвърждаването на общността като приемаща и приобщаваща различните. Това е възможно чрез:

- **Кадрово обезпечаване със специалисти** – най-вече за осигуряване на допълнителна подкрепа на децата и учениците. Необходимо е осигуряване на помощници на учителя при прояви от аутистичен спектър, при емоционални

и/или поведенчески затруднения, при сензорни и/или неврологични увреждания.

- **Привличане на родителите като сътрудници в процесите на подкрепа за личностно развитие на децата им** - повишаване на тяхната информираност, ангажиране и сътрудничество по отношение на реализиране на механизмите за предоставяне на подкрепа за личностно развитие с институциите, които я предоставят, както и по отношение на техните права, задължения и компетентности като активни участници в развиването на способностите и уменията на децата и учениците.
- **Финансово обезпечаване** – осигурява се от държавния бюджет чрез определения ЕРС. Необходимо е увеличаване на дофинансирането от общинския бюджет, чрез различни общински програми и проекти и други източници за финансиране на дейността – национални и европейски програми.
- **Осигуряване приобщаваща среда на място в образователните институции** – изисква увеличаване броя на образователните институции, работещи със специализирани програми и методики, подходящи технически средства, съвременно оборудвани кабинети, както и архитектурни решения за равен достъп на деца и ученици с увреждания. Необходимо е разширяване на достъпа до безопасна образователна, информационна, виртуални и социална среда за израстване и развитие на децата и учениците.
- **Ранно и/или своевременно идентифициране на потребностите от допълнителна подкрепа в рамките на образователната институция** – изисква промяна на нормативната уредба в посока задължителен ранен скрининг и обучение на по-голям брой специалисти в детските градини и на координиращите екипи във всички образователни институции. Преминаване от оценка на дефицитите към оценка на възможностите на детето или ученика, на работа не за преодоляване на затрудненията, а за развиване на възможностите, за превръщане на детето и ученика от пасивен в активен участник в приобщаващото образование.
- **Въвеждане на едноменен режим** в училищата от община Варна и осигуряване на целодневна организация на учебния ден за максимален брой ученици.
- **Ефективно взаимодействие между институциите, осигуряващи подкрепа за личностно развитие** - непрекъснато сътрудничество между различните институции, органи и структури.

III. ВИЗИЯ

Към 2025 година Община Варна е постигнала устойчива и ефективна образователна система, осигуряваща подкрепа за личностно развитие в подходяща физическа, психологическа и социална среда, допринасяща за формирането на пълноценна социална, творческа и професионална реализация на децата и учениците. Използването на иновативни подходи и практики, прилагане на авангардни, интегрирани образователни модели, съчетани с изкуствения интелект са ключови за успешното и дългосрочното развитие на приобщаващото образование в нашия град.

IV. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯТА НА СТРАТЕГИЯТА

- **Законосъобразност** – съответствие на целите и на предлаганите дейности на законовите и подзаконовите нормативни актове и единната държавна образователна политика за осигуряване правото на предучилищно и училищно образование.
- **Партньорство** – активно и координирано участие на образователните институции, другите държавни и образователни институции и гражданското общество, на педагогическите специалисти и родителите в реализацията на политиката за приобщаване на деца и ученици нуждаещи се от обща и допълнителна подкрепа.
- **Прозрачност и популяризиране на дейностите и резултатите** – значимостта на проблема предполага висока степен на информираност на обществото.
- **Ориентираност** - към индивидуалните потребности на всяко дете и ученик.
- **Равен достъп** до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик.
- **Равнопоставеност** и недопускане на дискриминация при провеждане на политиките за подкрепа на личностното развитие.
- **Хуманизъм и толерантност.**
- **Иновативност и ефективност** - разработване на нови подходи за равен достъп до качествено образование и успешно приобщаване на децата и учениците, нуждаещи се от обща и допълнителна подкрепа.
- **Автономия** - провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация.
- **Приемственост** - осигуряване на непрекъснато действие на стратегията, независимо от управленски или други социални промени и гарантиране на постоянство в усилията и политиките за изпълнение на стратегическите цели.

- **Устойчивост на резултатите** – осигуряване на трайно и дългосрочно въздействие на постигнатите резултати.
- **Отчетност, мониторинг и контрол** на реализацията на целия процес на подкрепа за личностно развитие, включваща в себе си анализ и оценка на постигнатите резултати.

V. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Стратегическа цел 1:

Гарантиране на всяко дете и ученик на правото му на качествено образование и на достъп до обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите потребности, възможности, личностни качества, знания, умения и интереси. Изграждане на капацитет и механизми за систематично събиране на информация, целяща изследване на състоянието на приобщаващото образование с цел изводи и препоръки за вземане на решения за повишаване качеството на образованието.

Стратегическа цел 2:

Подготовка на ефективни специалисти за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие. Подкрепа за развиване на професионалните общности на педагозите в образователните институции.

Стратегическа цел 3:

Въвеждане на иновативни модели, практики и подходи, прилагане на възможностите на изкуствения интелект за подобряване качеството на услугата. Използване на потенциала на Изкуственият интелект (ИИ) да революционизира приобщаващото образование, като предоставя персонализирани учебни преживявания и подкрепящи инструменти за ученици с различни способности и нужди.

Стратегическа цел 4:

Създаване на визия за приобщаващото образование и грижата за децата и обсъждане на местни политики, политики за социално-емоционалното и личностно развитие на децата, провеждане на обществени обсъждания с иновативни методики и формати. Междуинституционално взаимодействие между местните и държавни органи и структури, образователни институции, доставчиците на социални услуги, граждански организации и родители, отговаряйки на многообразието от образователни потребности на децата и учениците.

VI. ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ

В изпълнение на стратегическа цел 1:

- Предложение за законодателна промяна за задължителна ранна диагностика.
- Организиране и провеждане на ранна диагностика на деца и ученици с цел превенция на обучителни трудности;
- Осигуряване на подкрепяща среда за обучение и възпитание според установените потребности чрез изграждане на достъпна архитектурна среда и осъвременяване на кабинети и класни стаи/занимални, благоустрояване на дворни пространства, подобряване на условията за хранене и др.
- Осигуряване на кабинети със съпътстващо специализирано обзавеждане за ерготерапевтична дейност към РЦПППО-Варна, с цел обхващане на по-голям брой деца, нуждаещи се от ерготерапевтична рехабилитация.
- Разширяване и разнообразяване на формите за осмисляне на свободното време на децата и учениците, чрез дейността на културни институции, спортни клубове, туристически дружества и други;
- Насърчаване на деца с изяви дарби, чрез подпомагане им от община Варна със средства от държавния и общинския бюджет.
- Реализиране на дейности за професионално ориентиране и консултиране и връзка с пазара на труда, стимулиране развитието на предприемачески, творчески и иновативни компетентности на учащите;
- Провеждане на социална и здравна политика, насочена към децата и учениците чрез профилактика и диагностика на често срещани заболявания в ранна детска и училищна възраст, осигуряване на условия за повишаване двигателната активност и системно практикуване на спорт.
- Превенция на рисковото сексуално поведение сред децата и младите хора на града.
- Превенция на употребата на психоактивни вещества.
- Превенция на асоциалното поведение и противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.
- Превенция на трафика на хора и закрила на жертвите на трафик.
- Осигуряване на допълнителни условия за изучаване на български език от деца и ученици, за които българският език не е майчин.
- Финансиране на сега съществуващите общински програми с различна насоченост и разкриването на нови такива.

В изпълнение на стратегическа цел 2:

- Взаимодействие на експертни и професионални мрежи от представители на местната и държавна власт, педагогически специалисти от предучилищното и училищното образование, доставчиците на социални услуги, граждански организации за оказване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците;
- Осигуряване на гъвкави възможности за обучение и продължаващо професионално развитие на всички педагогически специалисти, училищни ръководители и фактори, вземащи решения;
- Привличане на родителите като сътрудници в процесите на подкрепа за личностно развитие за ефективна комуникация с институциите, предоставящи мерки за подкрепа, осигуряване подкрепа от специалисти и многопосочна работа със семейството;
- Популяризиране на приобщаващи педагогически практики за създаване на сигурна и подкрепяща среда.

➤

В изпълнение на стратегическа цел 3:

- Осигуряване на персонализирано обучение: анализиране данните на учениците, за да идентифицира техните силни страни, слабости и индивидуални стилове на учене. Адаптиране съдържанието и темпото на обучението към всеки ученик, осигурявайки по-персонализирано и ефективно учебно изживяване.
- Подобряване на достъпността на образованието чрез създаване на цифрови материали, които са лесни за използване от всички ученици, независимо от техните физически или когнитивни увреждания.
- Спомагане на идентификацията на проблеми чрез наблюдение представянето на учениците и откриване на ранни признаци на затруднения или изоставане в обучението.
- Осигуряване на виртуални менторски услуги, предлагайки насоки и насърчение на учениците, имащи нужда от тях.
- Оценяване и обратна връзка за напредъка на учениците и предоставяне на незабавна обратна връзка, помагайки им да разберат своите силни и слаби страни и да направят необходимите корекции в своето обучение. Проверка на разбирането, оценка на уменията за критично мислене или оценка на креативността.
- Насърчаване на сътрудничеството и комуникацията чрез осигуряване на процес и среда на учене, свързани с иновации и ползване на изкуствен интелект, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността;

- осигуряване при необходимост на технически средства и софтуери, подпомагащи обучението на деца и ученици със специфични нарушения на способността за учене - с дислексия, с дисграфия, с дискалкулия;
- достъпност на информацията и комуникацията за деца и ученици със специфични нарушения на способността за учене - с дислексия, с дисграфия, с дискалкулия, чрез осигурени технически средства и софтуери, предназначени за деца и ученици с такива специфични потребности;
- достъпност на информацията и комуникацията за деца и ученици с физически увреждания и двигателни ограничения, с комуникативни нарушения, със сензорни увреждания, с множество увреждания чрез осигурени технически средства и софтуери за ДАК, както и средства за алтернативен достъп до компютър, като устройства за проследяване на погледа и специализирани софтуери за използването им, суичове, софтуери за управление на компютър с глас, алтернативни клавиатури и мишки и други, и системи за позициониране.

В изпълнение на стратегическа цел 4:

- Насърчаване на взаимодействието и сътрудничеството между различните институции, органи и структури, осигуряващи подкрепа за личностно развитие на територията на община Варна;
- Стимулиране участие в международни, национални и регионални проекти и програми за подобряване на общата подкрепяща среда и разширяване на обхвата на дейности по обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици;
- Провеждане на информационни кампании и мероприятия сред родители и общественост за разясняване на взаимните ползи от приобщаващото образование на децата и учениците, нуждаещи се от обща и допълнителна подкрепа, както и за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи;
- Провеждане на ефективна медийна политика за изпълнение на дейностите, заложи в Стратегията.

VII. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРЕДВИДЕНИТЕ ДЕЙНОСТИ

1. Участие на всички заинтересовани страни в процеса на приобщаващото образование.
2. Идентифицирани и подкрепени деца и ученици, нуждаещи се от допълнителна подкрепа.

3. Идентифицирани проблеми и предложения на решения за реализиране на приобщаващото образование в рамките на община Варна.
4. Формирани политики за идентифициране на нуждите и предоставяне на обща и допълнителна подкрепа в зависимост от индивидуалните потребности на децата и учениците.
5. Въведени иновативни модели, практики и подходи, приложени възможности на изкуствения интелект за подобряване качеството на услугата.
6. Намален брой на необхванатите деца и ученици със СОП в задължителна училищна възраст.

VIII. ПЛАНИРАНЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

1. Планиране и източници на финансиране

Общинската стратегия обхваща периода 2024-2025 година, който е съобразен със ЗПУО и Наредбата за приобщаващото образование. Община Варна отговаря за цялостното изпълнение на Общинската стратегия и с това допринася за изпълнението на Областната стратегия. Целите се постигат с общи усилия на всички заинтересовани страни, в съответствие с компетенциите им.

Изпълнението на Стратегията се осъществява чрез Годишен план за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностното развитие, който по предложение на Кмета на Община Варна и след съгласуване с Началника на РУО-Варна, се приема от Общински съвет - Варна. В Плана се дефинират конкретните дейности за изпълнението на всяка цел, срокове, отговорни институции, източници на финансиране, както и базови и целеви стойности на индикаторите за оценка на изпълнението на целите.

Основен източник на финансиране на Стратегията е Държавния бюджет, бюджета на Община Варна, бюджетите на образователните институции и външно финансиране от национални и международни програми и проекти.

Индикатори за реализиране на Стратегията:

- Брой деца и ученици, получили подкрепа – по видове подкрепа;
- Брой реинтегрирани деца и ученици;
- Брой специалисти, ангажирани в процесите по осигуряване на подкрепа;
- Брой педагогически специалисти, участвали в обучения за развитие на професионалните компетентности за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;
- Брой институции, реализиращи дейности по подкрепа;

- Брой детски градини и училища, които самостоятелно организират и обезпечават ресурсното подпомагане на децата и учениците.
- Брой институции с подобрена подкрепяща образователна среда;
- Брой институции с увеличен кадрови капацитет – назначени квалифицирани кадри, в т.ч. училищни лекари, медицински сестри, педагогически съветници, психолози, ресурсни учители и др.;
- Брой реализирани проекти и програми, пряко насочени към осигуряване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците;
- Брой разяснителни кампании и публикации, свързани с изпълнението на стратегическите цели и планираните дейности;
- Брой ученици, завършили степен на образование.

2. Наблюдение на изпълнението на Стратегията:

- Отчитане на постигнатите резултати;
- Отчитане съотношението между постигнатите резултати и вложените средства;
- Анализирани на постигнатите и набеязване на нови, актуализирани мерки;
- Информирани на заинтересованите страни за актуалното състояние на изпълнението на Стратегията;

3. Отчитане на изпълнението на Стратегията:

Отчитането на изпълнението на Стратегията има за цел да се дадат препоръки за актуализиране или отпадане на някои мерки или за нови такива през следващия период. На база оценката се извършва актуализиране на някои дейности или се прекратява тяхното изпълнение, както и се допълват нови.

Отчита се чрез:

- Годишен отчет за изпълнението на дейностите по Общинския годишен план, приет от Общински съвет –Варна и представен пред Областния управител.
- Отчет за изпълнението на Стратегията, приет от Общински съвет –Варна и представен пред Областния управител.

IX. ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците е функция на анализа на потребностите на конкретните училища и детски градини и отчита, координира и обединява усилията на всички общински фактори и ресурси за решаване на общите проблеми. Общинската стратегия и общинските годишни планове за изпълнение са отворени системи, които следват динамиката на промяната в развитието на различните показатели, определящи възникналите нови потребности.

Измерването и отчитането на резултатите от дейностите по приобщаващото образование ще се извършва чрез оценка, базирана основно на данни от системата НЕИСПУО на МОН. Оценката има за цел на база на отчетените резултати от изпълнението да се взимат решения за реализирането на междуинституционални мерки за осигуряване на обща и допълнителна подкрепа. Мониторингът на Общинската стратегия за подкрепа на личностното развитие е дейност, съставена от систематично и непрекъснато събиране, отчитане и трансфер на информация за достигнатия етап на изпълнение на мерките и разходваните средствата, идентифициране на проблемите, даване на препоръки и предприемане на коригиращи мерки.

X. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящата Стратегия се реализира от Община Варна в партньорство с: Областна администрация – Варна, Регионално управление на образованието – Варна, Държавна агенция за закрила на детето, Дирекция „Социално подпомагане“, Регионална здравна инспекция, Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Варна, районни администрации, образователни институции, училищни и родителски настоятелства, обществени съвети, ученически съвети/парламенти, общински културни институти, читалища, спортни клубове и други.

Общинската Стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Варна е разработена съгласно националните и европейски приоритети за осигуряване на приобщаващо образование на децата и учениците, отразявайки обективното състояние, традициите и спецификата на всяка институция в системата на предучилищното и училищното образование.

Реализирането на Стратегията е продължителен, отговорен, последователен и отворен във времето процес, който следва динамиката на промените. Постигането на целите е възможно само с обединяване усилията на всички заинтересовани страни.